

Михайло КРУПКА

доктор економічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна, mkrupka@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-8775-1397

Богдан БРИЧКА

кандидат економічних наук, доцент, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, Львів, Україна, BrychkaBh@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2547-7828

Олександра КОВАЛЕНКО

доктор філософії, молодший науковий спеціаліст, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна, oleksandrakv@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5418-8454

Василь СИНЕНКО

аспірант, Львівський національний університет імені І. Франка, Львів, Україна, sv13051996@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-3639-5628

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ В УМОВАХ НОВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

Вступ. У сучасних умовах цифрової трансформації економіки та фінансових ринків криптовалюти набувають важливого значення як інноваційний фінансовий інструмент. Розвиток блокчейн-технологій, поширення цифрових активів і трансформація фінансових відносин актуалізують питання правового регулювання, безпеки й ефективності їхнього використання.

Мета – визначити сутність, теоретичні основи й особливості обігу криптовалюти на сучасному ринку та перспективи її використання в Україні.

Результати. Досліджено сутність та особливості функціонування криптовалют в умовах глобалізації та цифровізації фінансових ринків. Визначено основні тенденції нормативно-правового регулювання ринку криптовалют і проаналізовано стан його розвитку в Україні. Обґрунтовано переваги та ризики використання криптовалют, зокрема кіберзагрози, високу волатильність і регуляторні обмеження. Встановлено, що поширення криптовалют сприяє розвитку фінансових технологій, залученню інвестицій та розширенню міжнародної торгівлі. Визначено перспективи розповсюдження обігу криптовалют в Україні, пов'язані з удосконаленням законодавства та розвитком інфраструктури ринку віртуальних активів.

Висновки. Обґрунтовано, що криптовалюти стають важливим елементом сучасної фінансової системи та альтернативним інструментом здійснення розрахунків, накопи-

чення і збереження активів. Незважаючи на наявні ризики та нормативно-правові обмеження, розвиток криптовалютного ринку в Україні має значний потенціал. Подальший розвиток потребує вдосконалення регуляторного середовища та державного нагляду.

Ключові слова: криптовалюта, фінансовий актив, блокчейн-технології, інвестування в криптовалюту, ринок віртуальних активів, глобалізація фінансових ринків.

Табл.: 2, рис.: 4, бібл.: 20.

Mykhaylo KRUPKA

Dr. Sc. (Economics), Prof., Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine,
mykhaylo.krupka@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-8775-1397

Bohdan BRYCHKA

Ph. D. (Economics), Assoc. Prof., Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies of Lviv, Lviv, Ukraine, BrychkaBh@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2547-7828

Oleksandra KOVALENKO

Ph. D., Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine,
oleksandrakv@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5418-8454

Vasyl SYNENKO

Postgraduate student, Ivan Franko National University, Lviv, Ukraine,
sv13051996@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-3639-5628

PROSPECTS OF CRYPTOCURRENCY IN UKRAINE AS A MEANS OF PAYMENT, ACCUMULATION AND STORAGE OF ASSETS

Introduction. In the context of the digital transformation of the economy and financial markets, cryptocurrencies are gaining increasing importance as an innovative financial instrument. The development of blockchain technologies, the spread of digital assets, and the transformation of financial relations have intensified the issues of legal regulation, security, and efficiency of cryptocurrency use.

The purpose of the article is to determine the essence, theoretical foundations, and peculiarities of cryptocurrency circulation in the modern market, as well as the prospects for its use in Ukraine, particularly as a means of payment, accumulation, and asset storage under conditions of economic instability.

Results. The essence and peculiarities of cryptocurrency functioning in the context of globalization and digitalization of financial markets are investigated. The main trends in the legal regulation of the cryptocurrency market are identified, and the current state of its development in Ukraine is analyzed. The advantages and risks associated with cryptocurrency use, including cyber threats, high volatility, and regulatory constraints, are substantiated. It is established that the spread of cryptocurrencies contributes to the development of financial technologies, investment attraction, and the expansion of international trade. The prospects for the expansion of cryptocurrency circulation in Ukraine are determined, particularly through the improvement of legislation and the development of the virtual assets market infrastructure.

Conclusions. *It is established that cryptocurrencies are becoming an important element of the modern financial system and an alternative instrument for payments, accumulation, and asset preservation. Despite existing risks and regulatory limitations, the development of the cryptocurrency market in Ukraine has significant potential. Further development requires the improvement of the regulatory environment and state supervision.*

Keywords: *cryptocurrency, financial asset, blockchain technologies, cryptocurrency investment, virtual assets market, globalization of financial markets.*

JEL Classification: G15, E42, G18, G23.

Постановка проблеми. Глобальною тенденцією сучасного розвитку країн світу є цифрова трансформація. Це швидкий і різноплановий процес переходу від традиційних способів функціонування економік держав, суспільств і громадян до нового цифрового середовища, в якому інформація, інформаційні технології, цифрові платформи, віртуальні активи та інші нові цифрові явища відіграють важливу роль. З кожним роком в умовах глобалізації все помітнішим стає зростання значення новітніх інформаційних технологій та їхнього дедалі більшого впливу на розвиток різних секторів економіки і суспільства в цілому.

У сучасних ринкових умовах господарювання ІТ-розробки сприяли створенню децентралізованих платформ та смарт-контрактів на основі технології блокчейн, що дає змогу створювати цифрові активи, обмінюватися ними в автоматизованому режимі без посередників. Як результат, багато держав активно інвестують в інформаційні технології та цифрові платформи, вивчають їхні можливості й ризики, а також розробляють стратегії впровадження. Блокчейн – це децентралізовані бази даних, які гарантують безпеку та цілісність транзакцій. Розвиток криптографії та децентралізованих технологій дав можливості створити цифрові й віртуальні активи. Поряд з цими поняттями доволі активно циркулюють такі поняття, як віртуальна валюта, цифрова валюта, криптоактиви та криптовалюта.

Криптовалюта – це економічна інновація, яка здатна змінити існуючі економічні структури та способи функціонування фінансових установ. Такі зміни можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки. Розуміння процесів, що відбуваються на ринку криптовалют, є важливим для формування національної монетарної політики, розвитку інфраструктури цього ринку та приватного сектору економіки в умовах новітніх трансформаційних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади та перспективи розвитку криптовалюти в Україні, а також можливості для її використання як засобу платежу, накопичення й зберігання досліджували в своїх працях такі вітчизняні вчені: А. Артеменко [6], І. Білик [1], М. Бойко [2], О. Болоненкова [5], О. Дмитрик [4], А. Карнаушенко [5], А. Коробко [6], О. Кудь [8], С. Огінок [11], Д. Олійник [12], О. Підхонний [7], С. Полях [14], І. Ревак [7], Л. Чижевська [15], К. Янко [11], Т. Яцик [17] та інші.

Незважаючи на численні наукові результати у сфері криптовалютної діяльності та окреслення перспектив використання цього активу, криптобізнес залишається не достатньо дослідженим через неточності в законодавстві та доволі високий рівень ризику щодо негативного впливу на банківську систему країни в умовах викликів сьогодення.

Мета статті полягає у визначенні сутності, теоретичних основ й особливостей обігу криптовалюти на сучасному ринку та

перспектив її поширення в Україні, а також можливостей використання як засобу платежу, накопичення й зберігання активів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах глобалізації й перебудови системи економічних відносин в Україні теоретичне осмислення механізму та принципів функціонування сучасної економіки не можливе без розуміння сутності, функцій, економічної природи та комплексного оцінювання криптовалюти як фінансового активу, який відповідає певним рівням ліквідності й ризиковості. Дослідження показують, що з розвитком суспільства, появою нових економічних процесів за допомогою грошей контакти між народами поширилися у світі в сфері торговельно-ринкових відносин [10]. Унаслідок цього цілісне осмислення навколишніх перемін в XXI столітті стає неможливим, тому нині під впливом економічних та соціальних процесів головна вимога до суспільства – сформувати принципи узагальнюючої теорії, яка була б більшою мірою адекватна логіці новітніх трансформацій [3]. Зокрема, у сучасних економічних умовах ринок віртуальних активів стимулює процес опосередкованого руху фінансових ресурсів, які набувають специфічної форми фіктивного капіталу як фінансові активи і є інструментом перерозподілу доходів.

У науковій літературі вже давно триває дискусія у контексті посилення впливу глобалізаційних процесів та цифрової трансформації на розвиток фінансових технологій і соціальних практик. Світовий досвід показує, що еволюція теоретичних підходів і сучасні наукові інтерпретації дуже різняться в ставленні до використання криптовалюти в різних країнах. В умовах сучасних викликів і загроз деякі країни дозволяють обіг і майнінг криптовалют, водночас інші забороняють це на законодавчому рівні.

Сьогодні українські та іноземні експерти мають дуже різні думки щодо майбутнього

віртуальних валют. Одні фахівці [6; 11] використовують термін “мильна бульбашка” і пророкують швидкий крах криптовалют, коли їхні курси впадуть до найнижчих рівнів. Інші [1; 2; 18] зазначають, що зростання продовжиться і що криптовалюти повністю замінять фіатні валюти в довгостроковій перспективі. В умовах цифровізації дискусії ведуться навколо перспектив використання криптовалют, переваг і недоліків інвестування в криптовалюти та спроб законодавчого врегулювання їхнього обігу в різних країнах світу, зокрема в Україні.

Водночас в умовах трансформації фінансово-кредитного середовища криптовалюти все частіше використовують в країнах, що розвиваються, де національна валюта схильна до гіперінфляції, наявна корупція й існує довга історія фінансових труднощів. Традиційно ці проблеми є наслідком дисфункціональності фінансових систем, і криптовалюти часто розглядають як альтернативний засіб їхнього подолання. Країни, що розвиваються, стикаються з десятиліттями обмежувальної банківської політики та погіршенням інфраструктури в результаті функціонування традиційних фінансових систем, з непередбачуваною інфляцією та коливаннями валютних курсів, що постійно знижують вартість їхніх валют. Тому криптовалюти є альтернативою нестабільним національним валютам. Завдяки своїй децентралізованій природі криптовалюти не регулюються урядами чи банками, які не можуть обмежити доступ до них або змінити їхні операції. Вони також не піддаються ринковим коливанням, як фіатні валюти [6].

Україна в умовах сьогодення також виявила інтерес до цифрових валют. Особливо з 2014 р., коли було створено Bitcoin Foundation Ukraine (BFU) – неурядову організацію, метою якої є просування, розвиток і дослідження біткойна та інших віртуальних валют в країні. Це пов'язано з низкою

проблем в українській фінансовій системі, таких як криза в банківському секторі, нестабільність гривні, коливання валютного курсу та інші соціально-економічні труднощі, а також з бажанням фізичних й юридичних осіб отримати доступ до інноваційних фінансових інструментів [8].

Необхідно враховувати, що український ринок криптовалют має свої ризики. Наприклад, віртуальні сховища можуть бути пограбовані хакерами. Цю проблему можна вирішити шляхом вдосконалення програмного забезпечення та впровадження багаторівневих систем безпеки, тобто за рахунок технологічного прогресу. Однак існують також фактори, які важко подолати. Основний парадокс, від якого страждають користувачі криптовалют, полягає в тому, що, всупереч своєму початковому призначенню, цей ринок є незалежним і децентралізованим й має рухатися в тандемі з традиційними фінансовими інструментами, такими як акції та облігації. Чим популярнішими стають криптовалюти, тим більше їх регулює і контролює український уряд, що підриває основні передумови для їхнього існування [15].

Відповідно до Закону України “Про віртуальні активи”, віртуальні активи є нематеріальними благами та об’єктами цивільних прав, проте не визнаються законним платіжним засобом на території України. З метою вирішення проблемних питань над концепцією використання криптовалют як засобу платежу потрібно ще багато працювати на законодавчому рівні. Передусім важливо зрозуміти механізми запровадження криптовалют як засобу платежу, особливості розрахунків з їхнім використанням, оскільки без цього всі транзакції здійснюватимуться на власний ризик. Внесення змін дійсно є доцільним для того, щоб зробити регулювання криптовалют в Україні більш ефективним та захистити права споживачів. Враховуючи євроінтеграційний

курс України, українське законодавство про криптовалюти має повністю відповідати європейським стандартам. Крім того, важливо здійснити інформаційну кампанію для підвищення обізнаності населення про криптовалюти та пов’язані з ними ризики. Це дасть змогу людям розуміти потенційні ризики інвестування у криптовалюти та приймати виважені рішення.

Науковці, які досліджують особливості становлення ринку криптовалют в Україні, також зазначають, що такі ринки стрімко розвиваються, але відсутність відповідної нормативно-правової бази впливає на підвищений ризик для учасників [14]. Невирішеними та суперечливими залишаються питання фінансового нагляду, декларування доходів та сплати податків за операціями з криптовалютою. З метою підвищення ефективності державного регулювання ринку криптовалют необхідно створити єдину законодавчу й адміністративну базу для регулювання діяльності всіх учасників ринку з чітко визначеними функціями та завданнями фінансового регулятора. Сьогодні потребують вирішення питання, пов’язані із забезпеченням безпеки транзакцій та розвитком кіберстрахування для захисту власників криптовалютних гаманців і криптовалютних бірж від хакерських атак [14].

Багатьом учасникам ринку віртуальних активів в Україні бракує стабільної практичної бази для здійснення операцій, корпоративного управління та оцінки ризиків, про що свідчать серйозні помилки в роботі криптовалютних бірж. Крім того, широкого розголосу набула низка крадіжок коштів клієнтів внаслідок хакерських атак [16]. Хоча криптовалюти мають очевидні переваги та великі потенційні можливості, однак існують і певні загрози для їхнього використання, які необхідно враховувати (табл. 1).

На наш погляд, незважаючи на новітні виклики й загрози, розвиток криптовалют в

Таблиця 1

Загрози поширення криптовалют в Україні*

Загрози	Характерні риси загроз
Кіберзагрози для посередників	Криптовалютні біржі є мішенню для кібератак, оскільки вони зберігають великі обсяги цифрових активів. Недостатній рівень безпеки на криптовалютних біржах може призвести до викрадення хакерами великих сум криптовалют та втрати коштів клієнтів, якщо не буде механізму компенсації таких втрачених коштів.
Недостатня регуляторна база	В Україні не існує адекватного набору правил та законодавчої бази, які дали б змогу ефективно управляти та регулювати діяльність криптовалютних бірж. Це може призвести до зловживань, шахрайства та використання криптовалют у незаконних цілях.
Висока волатильність	Ціни на криптовалюту можуть коливатися дуже швидко і несподівано. Крім популярності криптовалют і спроб їхніх власників отримати додаткову економічну вигоду від спекулятивної торгівлі, це може призвести до фінансових втрат для клієнтів, негативного впливу на ринок і економіку в цілому, а також до негативних соціальних наслідків.
Ризик шахрайства	Криптовалютні біржі можуть стати недостатньо захищеними від шахраїв, які прагнуть використовувати інфраструктуру криптовалютного ринку для шахрайських дій, таких як виведення коштів і шахрайство з підтримкою клієнтів.
Криптовалютизація	Широке використання криптовалют замість національних валют може обмежити здатність центральних банків здійснювати ефективну монетарну політику в майбутньому і створити нові ризики для фінансової стабільності в економіці.
Можливість використання для фінансування незаконних операцій та тероризму	Анонімність транзакцій та користувачів робить криптовалюту надзвичайно привабливим інструментом для фінансування незаконних операцій, поширення корупції тощо.

* Складено на основі [14].

Україні є доволі перспективним і має великий потенціал. Ринок віртуальних активів є додатковою точкою зростання для цифрової економіки України. Поширення криптовалют сьогодні має доволі складний процес в умовах формування сучасної економічної системи в Україні й створює певні позитивні тенденції щодо її використання: розширення масштабів міжнародної торгівлі; спрощення рівня залученості інвестицій, в тому числі і закордонних; зменшення рівня залежності від іноземних фінансових установ; розвиток інфраструктури ринку криптовалют [2].

Розглядаючи позитивні наслідки поширення криптовалют в Україні на сучасному етапі розвитку, їх можна описати наступним чином. По-перше, криптовалюти дають можливість інвесторам з України та інших країн інвестувати в криптовалюти та пов'язані з ними проєкти. Це може сприяти розвитку нових технологій і бізнесу в країні та при-

звести до економічного зростання. По-друге, поширення криптовалют в Україні спростить і пришвидшить транзакції, що призведе до масштабування міжнародної торгівлі. Важливо наголосити, що криптовалютні біржі дають змогу вільно торгувати криптовалютами з іншими країнами без обмежень. Водночас поширення криптовалют впродовж останніх років має позитивну тенденцію до розвитку інфраструктури криптовалютного ринку, яка в перспективі дасть змогу спростити та здешевити їхнє використання для різних учасників ринку й зробити максимально доступним. Нарешті, використання криптовалют має зменшити залежність від іноземних фінансових установ в процесі здійснення різних валютних операцій [11].

В умовах глобалізації та євроінтеграційних процесів в Україні в перспективі криптовалюти можуть бути засобом нагромадження та зберігання активів, однак деякі експерти [4; 8] стверджують, що крип-

товалюти спочатку були розроблені як платіжний засіб. Інші фахівці [11; 18] вважають її засобом зберігання грошей та прогнозують, що в майбутньому криптовалюта може навіть замінити золото. Водночас важливо враховувати високий ризик такої форми заощаджень [18].

Звичайно, не зовсім доречно вкладати всі заощадження в криптовалюту, враховуючи, що є можливість значних довгострокових доходів, але є і певний ризик не отримати взагалі нічого. На сьогодні найкраще рішення – диверсифікувати свої інвестиції/заощадження. Купувати криптовалюту доцільно на вільні гроші в таких обсягах, які особа потенційно готова втратити назавжди і які не впливають на її особисту фінансову стабільність. Доречно враховувати процес фінансової глобалізації, який висуває нові вимоги до уряду, передусім до національної фінансової політики, яка має бути спрямована на підвищення конкурентоспроможності держави та створення вигідних умов для ведення бізнесу.

В умовах сьогодення курси основних криптовалют дуже волатильні і можуть коливатися в широких межах навіть упродовж дня. За таких обставин криптовалюти не можуть бути ефективним інструментом масових платежів, оскільки ані бізнес, ані споживачі не готові або не бажають брати на себе ризик коливань обмінного курсу. Інший фактор, який впливає на обіг криптовалют в Україні, це доступність, яка сформується на підставі того, що, наприклад, в деяких українських мережах ресторанів можна розрахуватися криптовалютою, тоді як інші ресторани віддають перевагу готівковим та безготівковим розрахункам [4].

Незважаючи на те, що більшість країн світу не визнають біткойн як повноцінний платіжний інструмент (можливо, через необізнаність, недостатність досліджень та консервативні погляди), користувачі

криптовалюти вважають, що можна мати певну вигоду на національному рівні, запровадивши в Україні цю платіжну систему. Біткойн слугує альтернативою доларам та євро в міжнародних розрахунках. Особливої уваги заслуговують дослідження технології блокчейн, яка лежить в основі ринку криптовалют в цілому та біткоїнів зокрема, і її потенційне використання в антикорупційній політиці. Після забезпечення повної прозорості транзакцій з використанням біткоїнів, створення інституційного середовища для розвитку й функціонування ринку "віртуальних валют" або "криптовалют" та вирішення існуючих протиріч, впровадження цієї платіжної системи може підвищити ефективність державної політики у сфері боротьби з корупцією, ухиленням від сплати податків та майновими злочинами [9].

Сьогодні на потенціал широкого впровадження ринку криптовалют впливають спроби обмежити її обіг на законодавчому рівні. Легальний бізнес у країнах, де криптовалюти заборонені, не може використовувати криптовалюту як засіб платежу. Проте, якщо спроби багатьох країн врегулювати обіг криптовалют або взагалі заборонити їх будуть успішними, цей обіг може бути обмежений невеликою кількістю учасників, які довіряють один одному, обмінюються товарами і послугами і не планують конвертувати криптовалюту в національну валюту своєї країни [6].

Використання криптовалют в Україні наразі ускладнюється тим, що український парламент ухвалив Закон "Про віртуальні активи" 17 лютого 2022 року, а наступного тижня росія вторглася в Україну. У перші місяці повномасштабного вторгнення воєнні дії на території країни мали значний вплив на використання криптовалют в Україні, оскільки мільйони криптовалютних потерпів надходили на підтримку українських військових. Наприклад, НБУ ввів заборону

на купівлю криптовалют за гривні для запобігання непродуктивного відтоку капіталу з країни та збереження національної валюти. Згодом обмеження були послаблені.

Незважаючи на шкоду, яку повномасштабне вторгнення завдало Україні та її криптоекосистемі, були й позитивні моменти. Зокрема, ЄС продовжив захист людей, які переміщуються із зон конфлікту, до 3 березня 2025 р., і тепер ці біженці вважаються резидентами ЄС. Так, скориставшись цим правом соціального захисту, українці почали використовувати криптографічні платформи, які регулюються правилами ЄС для повсякденних цілей [12]. З огляду на це, необхідно зазначити, що в результаті такої політики ЄС грошові перекази в Україну за останні роки значно зросли. За такого рішення відбулося зростання транзакцій на невеликі суми (до 1000 доларів США), що відповідає обсягу сум, який, зазвичай, переказується (рис. 1).

Аналізуючи подану вище інформацію, спостерігаємо збільшення кількості індивідуальних криптопереказів в Україну, що свідчать про те, що використання криптовалют у Східній Європі є стабільним і за-

хищеним на законодавчому рівні, до чого доцільно прагнути й Україні, особливо в період євроінтеграційних процесів. Нині мають тенденцію до зростання не лише суми дрібних переказів, а й їхня сукупна частка в загальному обсязі приватних грошових переказів (рис. 2).

Упродовж останніх років Україна належить до трійки лідерів у світі з використання криптовалют. Так, огляд основних блокчейн-та web3-компаній показує, що більшість із них були засновані українцями і мають справді глибокий вплив на цей ринок. Крім того, Україна продовжує працювати на законодавчому рівні, щоб сприяти розвитку криптобізнесу, і в цьому напрямі передбачається, що країна має велике майбутнє як учасник світової індустрії ринку криптовалют [1].

Сьогодні глобалізація фінансових ринків породжує нові проблеми і завдання у сфері фінансової політики. Зокрема, в Україні характерною особливістю дослідження є те, що у 2019 р. найбільшим сегментом були покупці віком 18-25 років – 43%; у 2022 р. цей сегмент зменшився до 24%, тоді як зріли покупці, наприклад, сегмент 26-35 років, збільшився

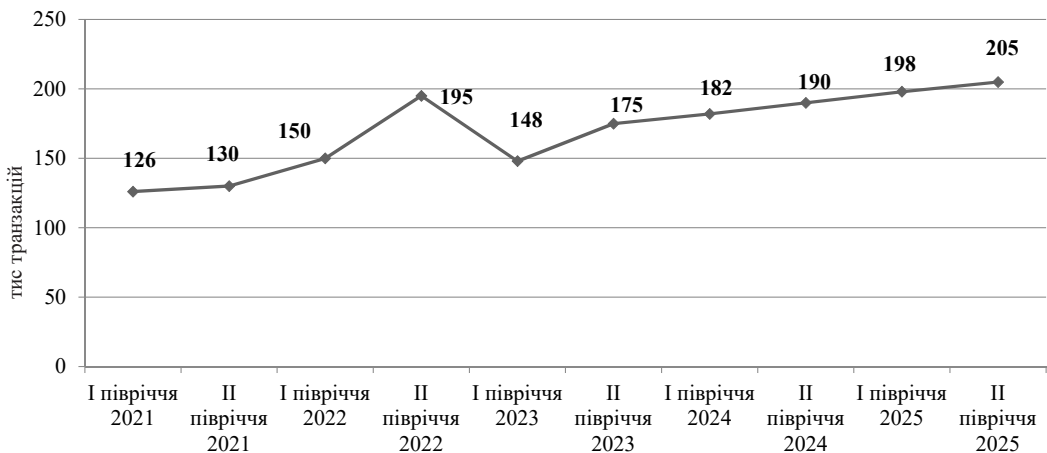

Рис. 1. Тенденції розвитку роздрібних транзакцій, що надходили до України у 2021–2025 рр.*

*Побудовано на основі [13].

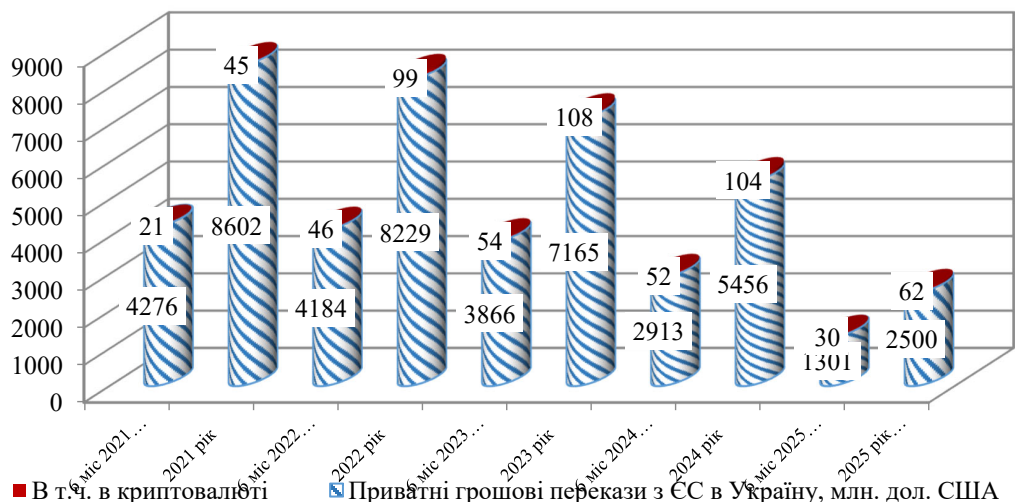

Рис. 2. Частка криптопереказів у їхньому загальному обсязі, що надходили до України від приватних осіб ЄС у 2021-2025 рр.*

* Побудовано на основі [13].

з 28% до 37%, у 2023 р. ця тенденція користувачів криптовалют збереглася. Зазначимо, що в 2025 р. частка молоді вже становила трохи більше 20% [13]. Однак у гендерному розрізі співвідношення чисельності чоловіків до кількості жінок, порівняно з 2019 р., значно зменшилося. Так, за підсумками 2025 р. гендерне співвідношення було вже на рівні 59% чоловіків власників криптовалют до 41% жінок [6]. У перспективі Україна має потенціал для розвитку криптовалютної індустрії. Сьогодні трансформація супроводжується значними труднощами і для успіху знадобиться стабільне законодавство та надійні компоненти й інфраструктура.

В умовах розбудови ринкових відносин в Україні актуалізується проблема координації дій держави, господарюючих суб'єктів і громадян з метою досягнень стратегічних цілей розвитку криптовалютних бірж, хоча Україна, на жаль, не входить до топ-10 країн світу за обсягом торгівлі криптовалютою та активністю користувачів, а лідерами є Індія, США та Китай [13]. На сучасному етапі одним із важливих завдань відповідно до до-

сліджуваної проблематики є необхідність визначення кількості власників криптовалют в Україні (рис. 3), та портфеля ключових криптовалют (рис. 4), що використовують українці для покращення рівня добробуту.

Варто зазначити, що лише шоста частина мешканців України на сьогодні є власниками криптовалют. Водночас, як видно з рис. 4, у 2025 р. найвищий рівень популярності серед українців має Bitcoin, за яким слідує Ethereum. Solana, XRP та Toncoin демонструють помірний рівень зацікавленості, що свідчить про поступове розширення спектра криптовалют, які використовують українські споживачі.

Незважаючи на відносну незрілість деяких сегментів фінансового ринку в Україні, ключовою проблемою є відсутність централізованої статистики ринку криптовалют через певні обмеження у сфері законності їхнього використання. Тому аналіз раціонально буде зробити на основні тематичних опитувань українців щодо володіння криптоактивами та цілей такого володіння [19–20]. Сьогодні мета використання криптовалют українцями, через які проходять

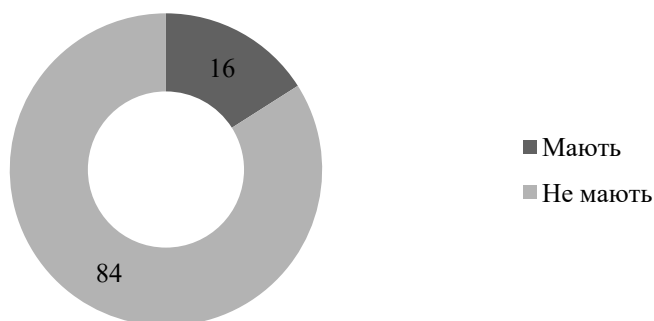

Рис. 3. Частка власників криптовалют в Україні на перше півріччя 2024 р.*

*Побудовано на основі [19].

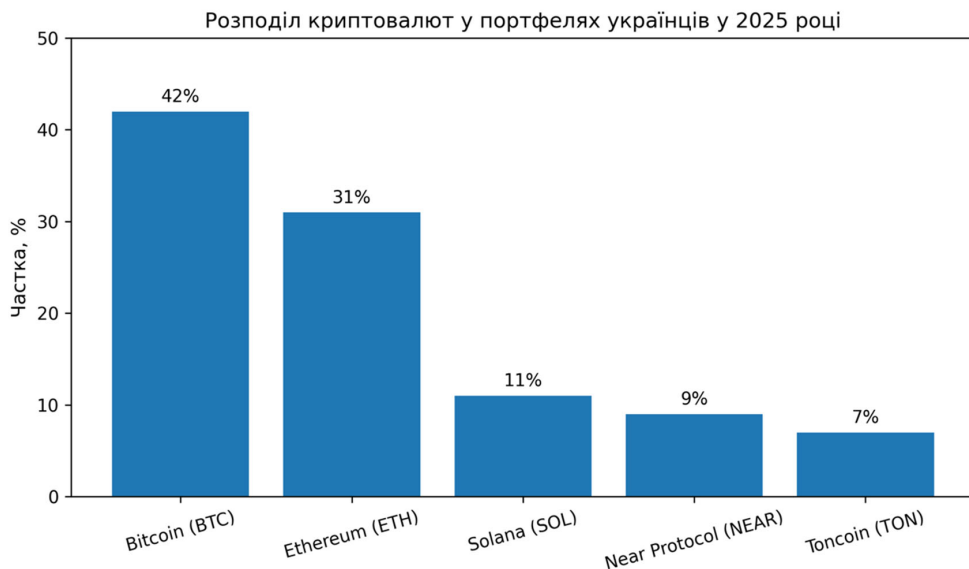

Рис. 4. Топ-5 ключових криптовалют в портфелі українців у 2025 р., %*

* Побудовано на основі [20].

потоки капіталу, інформації, технологій, товарів, послуг тощо, має різні спрямування. Нижче наведено топ-5 з них (табл. 2).

Дані табл. 2 свідчить, що основною метою використання криптоактивів серед респондентів є трейдинг (57%). Майже половина опитаних використовує криптоактиви для довгострокового зберігання (HODL) – 52%, а також як інструмент захисту заощаджень від інфляції – 51%. Значно менша

частка респондентів застосовує криптоактиви для щоденних фінансових операцій та переказів (28%), що вказує на переважання інвестиційної, а не платіжної функції криптовалют.

Дослідження показує, що здебільшого український криптовалютний ринок залишається в тіні. Перші криптовалютні компанії в Україні переважно надавали послуги з обміну криптовалют на фіатні кошти та за-

Таблиця 2

Мета використання криптоактивів у 2025 р.*

Мета	% респондентів
Трейдинг (торгівля)	57 %
Довгострокове зберігання (HODL)	52 %
Захист заощаджень від інфляції	51 %
Щоденні фінансові операції / перекази	28 %

* Складено на основі [19].

безпечували проведення онлайн-транзакцій з віртуальними активами. Оскільки фізичним особам здійснювати такі транзакції ризиковано і технічно складно, ці компанії виступали в ролі посередників і в результаті отримували комісію у вигляді відсотка від загальної суми кожної транзакції, подібно до діяльності традиційних банків. Найпопулярніші платформи для торгівлі криптовалютою в Україні: Kuna, BTC Trade, мобільний гаманець Bitxfy, агрегатор Best Change, платформа LocalBitcoins, платформа CoinMama, біткоїн-біржі: UkrCash, E-BTC, Let'sPay, Bitcoin24. Останніми роками найпопулярнішими криптовалютами в Україні та світі є Bitcoin та Ethereum [1].

Наразі жодна юридична особа офіційно не задекларувала свою діяльність на ринку криптовалют, але інфраструктура для покупців, продавців, бірж, майнерів і розробників нових криптовалют вже добре налагоджена. Емітенти tokenів також є учасниками українського ринку криптовалют. Станом на сьогодні обіг ICO (криптовалют), проведених компаніями з України, сягнув 100 мільйонів доларів США. Найдорожчою криптовалютою в країні є американська MinexCoin – 35 мільйонів доларів США та TaaS – 25,2 мільйона доларів США. Зазначимо, що Україна визнала важливість розвитку ринку криптовалют і працює над створенням нормативно-правової бази. Це знайшло своє відображення в ухваленні Закону України “Про віртуальні активи”

№ 2074-IX від 17 лютого 2022 р., який визначив правові засади функціонування криптовалют в Україні шляхом постійного вдосконалення ІТ-технологій, адекватного криптографічного захисту, покращення інфраструктури для функціонування цього нового виду валюти та аналізу динаміки зростання капіталу [5].

Сучасний процес глобалізації не оминув і сферу економіки. Крім того, можна стверджувати, що Україна, як і багато інших країн, ще не повністю визнала криптовалюту як засіб платежу, українці все ще рідко їх використовують для розрахунків. Основними причинами такої тенденції є:

- низький рівень обізнаності. Більшість українців не мають достатньої освіти і не розуміють, що таке криптовалюта та як нею користуватися;
- недосконала нормативно-правова база. В Україні поки що немає чіткого законодавства, яке гарантувало б безпеку цих платежів. Водночас, ринок криптовалют де-факто присутній в Україні, про що свідчить наявність потужної криптовалютної спільноти та великих компаній українського походження. Крім того, багато українських посадовців також вірять у прибутковість біткоїна, а наявність криптовалют згадана в їхніх податкових деклараціях. Отже, Україна уникає відповідальності на державному рівні за негативні наслідки діяльності учасників криптовалютного

ринку, відкриває нові ринки, зберігаючи при цьому нейтральну позицію. Більше того, на практиці відсутність правового статусу негативно вплинула на бухгалтерський облік цього виду активу [17].

Сьогодні в Україні активізація ринку віртуальних активів вимагає впровадження системного комплексу заходів, спрямованих на формування прозорого, стабільного та прогнозованого регуляторного середовища, зміцнення інституційної спроможності й заохочення інноваційної діяльності. Актуальним є запровадження уніфікованої класифікації цифрових активів, удосконалення процедур ліцензування й регуляторного нагляду, а також адаптація національного правового поля до європейських норм, зокрема вимог регламенту MiCA та рекомендацій FATF. Вагомим значення набуває розвиток ринкової інфраструктури (торговельних платформ, кастодіальних сервісів і провайдерів токенизації) за умови встановлення чітких стандартів кібербезпеки та прозорості діяльності. Формування сприятливих умов щодо залучення інституційних інвесторів, упровадження податкових стимулів для інновацій та підтримка проєктів у сфері блокчейн-технологій здатні істотно посилити довіру учасників ринку та підвищити його ліквідність [7].

У найближчій перспективі інтеграція України у світовий економічний простір залежить від трансформаційних процесів, які, сприяючи зростанню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, визначатимуть напрями та форми взаємодії національної економіки зі світовою. Ринкова трансформація економіки передбачає вирішення внутрішньоекономічних проблем для можливої співпраці шляхом адаптації перехідної економіки до сучасного зовнішнього ринкового середовища, яке еволюціонує. Національний банк України не розглядає цифрові активи як засіб платежу і

зазначає, що ця ситуація може змінитися найближчим часом. Керівництво НБУ вважає, що зміни в монетарній політиці можуть мати жакливі наслідки, оскільки країна перебуває в стані війни. Крім того, меморандум з МВФ містить положення про те, що Національний банк України спільно з експертами МВФ має вивчити основні підходи та практики регулювання ринку криптоактивів й шляхи їхньої імплементації в українське законодавство. З огляду на позицію центробанку та політику української влади, фінансові установи також не поспішають впроваджувати біткоїн, а додатки інтернет-банкінгу банківських установ не мають можливості використання криптовалют як способу оплати послуг і товарів.

Висновки. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин в Україні криптовалюта стає реальним соціально-економічним феноменом. Кількість користувачів криптовалют та учасників криптовалютного ринку загалом зростає, так само як і капіталізація віртуального ринку. Дехто навіть стверджує, що в майбутньому криптовалюти витіснять фіатні валюти або принаймні суттєво зменшать їхню частку в інвестиційних і фінансових розрахункових операціях.

Нинішній етап світової глобалізації має глибокий вплив на Україну. Зміни з принципово новим характером економічних зав'язків і виробничих відносин значною мірою сприяють поширенню криптовалют, враховуючи їхні унікальні особливості, такі як незворотність, анонімність учасників, швидкість, глобальне охоплення, безпека, відсутність вимог до ліцензування, обмежена пропозиція та децентралізація. Водночас, окрім позитивного впливу, криптовалюти мають комплексний вплив на інвестиційні та фінансові ринки, сприяючи формуванню принципово нових загроз, пов'язаних з учасниками криптовалютного ринку в умовах глобалізації економічного простору.

Для України сьогодні поширення криптовалют може мати комплексний позитивний ефект у вигляді спрощення залучення іноземних інвестицій, збільшення обсягів міжнародної торгівлі, посилення розвитку інфраструктури криптовалютного ринку та зменшення залежності від іноземних фінансових установ. У цьому контексті перспективними напрямками подальших досліджень є вдосконалення нормативно-правової та інституційної бази використання криптовалют в Україні, розроблення заходів щодо зниження загроз й ризиків, притаманних криптовалютам і криптовалютним ринкам, а також пошук нових форм організації взаємодії між учасниками сучасного ринку в часі новітніх викликів й загроз.

Список використаних джерел

1. Білик І. І., Погиба А. А. Роль криптовалют в економіці: переваги та недоліки. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. № 19. С. 113–119. <https://doi.org/10.15330/apred.2.19.113-119>.
2. Бойко М. В. Розмір, значення та перспективи для ринку криптовалют. *Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в цифровій економіці* : матеріали наук.-практ. інтерн. - конф. студ., аспір. і молод. вчених. 2021. № 4. С. 320–322.
3. Гальчинський А. С. Криза і цикли світового розвитку. Київ : АДЕФ – Україна, 2009. 392 с.
4. Дмитрик О. О. Віртуальні активи і цифрові активи: до питання про співвідношення понять. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2\(17\)-33](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2(17)-33).
5. Карнаушенко А. С., Болоненкова О. О. Перспективи розвитку криптовалют в Україні. *Сучасна молодь в світі інформаційних технологій* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. інтерн.-конф. молод. вчених та здоб. вищ. освіти, присв. Дню науки. 2023. № 5. С. 60–61.
6. Коробко А. В., Артеменко А. В. Глобальні тенденції розвитку світової криптовалютної індустрії. *Збірник наукових статей магістрів*. Полтава : ПУЕТ, 2022. С. 113–117.
7. Крупка М. І., Підхонний О. М., Ревак І. О. Оцінка інвестиційного потенціалу та регуляторних проблем ринку віртуальних активів. *Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи*. 2025. С. 11–13.
8. Кудь О. О. Феномен віртуальних активів: економіко-правовий аспект. *International Journal of Education and Science*. 2020. Vol. 3, № 3. <https://doi.org/10.26697/ijes.2020.3.3>.
9. Кунішнікова О. О., Кобильнік Д. А. Криптовалюта як інструмент фінансового ринку. *Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти* : матеріали IV міжн. наук.-практ. конф. Львівський науковий форум. 13–14 грудня 2021 р. (частина II). 2021. С. 55–56.
10. Мошенський С. Капіталізм і бізнес. Уроки економічної історії України. Київ : Креативна агенція "Артіль", 2024. 768 с.
11. Огінок С. В., Янко К. В. Перспективи та ризики криптовалют в сучасному світі. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 1. С. 186–191. <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2023-81-27>.
12. Олійник Д. Обіг віртуальних активів в Україні. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/obih-virtualnykh-aktiviv-v-ukrayini>.
13. Офіційний сайт Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>.
14. Полях С. Загрози та перспективи розвитку криптобірж в Україні. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності* : збірник матеріалів засідання № 5 постійно діючої Міжн. наук.-практ. конф. 2023. С. 496–499.
15. Чижевська Л. Перспективи розвитку ринку криптовалют в Україні. *Молодь, наука, бізнес* : матеріали Всеукр. інтерн.-конф. здоб. вищ. освіти і мол. учених : МНАУ. 2022. С. 48–52.
16. Яровий К. О., Мартиненко О. В., Шнурко А. М. Поняття криптовалют та механізм її державного регулювання. *Modern Economics*.

2022. № 35. С. 149-154. [https://doi.org/10.31521/modecon.V35\(2022\)-23](https://doi.org/10.31521/modecon.V35(2022)-23).

17. Яцик Т. В. Поняття криптоактивів у системі фінансового обліку. Молодий вчений. Економічні науки. 2019. № 2. С. 295–298. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-2-66-64>.

18. Ukraine is going all in on becoming the world's premier crypto superpower. Now the Russia crisis is scaring investors. URL : <https://fortune.com/2022/01/31/ukraine-crypto-superpower-russia-crisis-investor-s-bitcoin/>.

19. More than bonds or shares. URL : <https://visitukraine.today/blog/4090/more-than-bonds-or-shares-how-many-ukrainians-own-crypto-assets#why-do-ukrainians-need-cryptocurrencies>.

20. Weex / Finance.ua. URL : <https://news.finance.ua/ua/populyarni-kryptovaluty-sered-ukrainciv>.

References

1. Bilyk, I. I., Pohyba, A. A. (2023). Rol kryptovaliut v ekonomitsi: perevahy ta nedoliky [The role of cryptocurrencies in the economy: advantages and disadvantages]. Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Current Problems of Economic Development of the Region, 19, 113–119. <https://doi.org/10.15330/apred.2.19.113-119>.

2. Boiko, M. V. (2021). Rozmir, znachennia ta perspektyvy dla rynku kryptovaliut [Size, significance and prospects for the cryptocurrency market]. Suchasni hroshi, bankivski posluhy ta finansovi innovatsii v tsyrovii ekonomitsi. Materialy nauk.-prakt. intern. konf. stud. aspir. i mlad. vchenykh – Modern money, banking services and financial innovations in the digital economy. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, 4, 320–322 [in Ukrainian].

3. Halchynskyi, A. S. (2009). Kryza i tsykly svitovoho rozvytku [Crisis and cycles of global development]. Kyiv: ADEF–Ukraina [in Ukrainian].

4. Dmytryk, O. O. (2021). Virtualni aktyvy i tsyfovi aktyvy: do pytannia pro spivvidnoshennia poniat [Virtual assets and digital assets: on the correlation of concepts]. Pravo ta innovatsiine sus-

pilstvo – Law and Innovative Society, 2. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2\(17\)-33](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2(17)-33).

5. Karnaushenko, A. S., Bolonenkova, O. O. (2023). Perspektyvy rozvytku kryptovaliut v Ukraini [Prospects for cryptocurrency development in Ukraine]. Suchasna mlad v sviti informatsiynykh tekhnolohii. Materialy IV Vseukr. nauk.-prakt. inter.-konf. mlad. vchen., prysviachenoї Dniu nauky – Modern youth in the world of information technology. Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference, 5, 60–61 [in Ukrainian].

6. Korobko, A. V., Artemenko, A. V. (2022). Hlobalni tendentsii rozvytku svitovoi kryptovaliutnoi industrii [Global trends in the development of the world cryptocurrency industry]. Zbirnyk naukovykh statei mahistriv – Zbirnyk naukovykh statei mahistriv, 113–117. Poltava [in Ukrainian].

7. Krupka, M. I., Pikhomyi, O. M., Revak, I. O. (2025). Otsinka investytsiinoho potentsialu ta rehuliatornykh problem rynku virtualnykh aktyviv [Assessment of investment potential and regulatory problems of the virtual assets market]. Rozvytok finansovoho rynku v Ukraini: zahrozy, problemy ta perspektyvy – Development of the financial market in Ukraine: threats, problems and prospects, 11–13 [in Ukrainian].

8. Kud, O. O. (2020). Fenomen virtualnykh aktyviv: ekonomiko-pravovyi aspekt [The phenomenon of virtual assets: economic and legal aspect]. International Journal of Education and Science, 3(3). <https://doi.org/10.26697/ijes.2020.3.3>.

9. Kunishnikova, O. O., Kobyl'nik, D. A. (2021). Kryptovaliuta yak instrument finansovoho rynku [Cryptocurrency as an instrument of the financial market]. Kontseptualni shliakhy rozvytku nauky ta osvity. Materialy IV mizhn. nauk.-prakt. konf. – Conceptual paths for the development of science and education. Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference, 55–56. (December, 13-14). Lviv [in Ukrainian].

10. Moshenskyi, S. (2024). Kapitalizm i biznes. Uroky ekonomichnoi istorii Ukrainy [Capitalism and business: Lessons of Ukraine's economic history]. Kyiv: Artel Creative Agency [in Ukrainian].

11. Ohinok, S. V., Yanko, K. V. (2023). *Perspektyvy ta ryzyky kryptovaliut v suchasnomu sviti* [Prospects and risks of cryptocurrencies in the modern world]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia – Scientific View: Economics and Management*, 1, 186–191. <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2023-81-27>.
12. Oliinyk, D. *Obih virtualnykh aktyviv v Ukraini* [Circulation of virtual assets in Ukraine]. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/obih-virtualnykh-aktyviv-v-ukrayini>.
13. Eurostat. Official website. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat>.
14. Poliakh, S. (2023). *Zahrozy ta perspektyvy rozvytku kryptobirzh v Ukraini* [Threats and prospects for the development of crypto exchanges in Ukraine]. *Aktualni pytannia vdoshkonalennia sudo-vo-ekspertnoi ta pravookhoronnoi diialnosti : zbirnyk materialiv zasidannia № 5 postiino diiuchoi Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Current issues of improving forensic and law enforcement activities. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, 496–499 [in Ukrainian].
15. Chyzhevska, L. (2022). *Perspektyvy rozvytku rynku kryptovaliuty v Ukraini* [Prospects for the development of the cryptocurrency market in Ukraine]. *Molod, nauka, biznes. Materialy Vseukr. inter.-konf. zdob. vyshch. osvity i mol. Uchenykh – Youth, science, business. Proceedings of the All-Ukrainian Conference*, 48–52 [in Ukrainian].
16. Yarovy, K. O., Martynenko, O. V., Shnurko, A. M. (2022). *Poniattia kryptovaliuty ta mekhanizm yii derzhavnoho rehuliuвання* [The concept of cryptocurrency and the mechanism of its state regulation]. *Modern Economics*, 35, 149–154. [https://doi.org/10.31521/modecon.V35\(2022\)-23](https://doi.org/10.31521/modecon.V35(2022)-23).
17. Yatsyk, T. V. (2019). *Poniattia kryptoaktyviv u systemi finansovoho obliku* [The concept of crypto assets in the financial accounting system]. *Molodyi vchenyi. Ekonomichni nauky – Young scientist. Economic Sciences*, 2(66), 295–298. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-2-66-64>.
18. Fortune. (2022). *Ukraine is going all in on becoming the world's premier crypto superpower*. Available at: <https://fortune.com/2022/01/31/ukraine-crypto-superpower-russia-crisis-investors-bitcoin/>.
19. *More than bonds or shares*. Available at: <https://visitukraine.today/blog/4090/more-than-bonds-or-shares-how-many-ukrainians-own-crypto-assets>.
20. Weex / Finance.ua. Available at: <https://news.finance.ua/ua/populyarni-kryptovalyuty-sered-ukrainciv>.